

O satiră la adresa guvernărilor democratice și paradoxal represive în același timp. Imaginația lui Saramago n-a cunoscut limite. După un roman pe care-l consider fabulos („Eseu despre orbire”), a venit continuarea cu alt roman, „Eseu despre luciditate”. Sunt momente când noi, ca indivizi, ne pierdem luciditatea și acționăm haotic. Dar ce se poate întâmpla când autoritățile unei capitale își pierd orice urmă de luciditate și acționează fără să gândească?

La alegeri, locuitorii capitalei (neprecizată de autor) aleg, neavând altă opțiune pe care s-o includă în calcul (nici măcar alegerea răului cel mai mic, după cum funcționează sistemul de votare la noi), să dea voturile în alb. Multe (peste 80%) și îngrijorătoare pentru autorități.

Votul în alb, un drept perfect legal al unui cetățean al unei țări democratice, e văzut ca ilegal de cei care dețin puterea, adică

„...în seama acelora pe care un automobil negru îi aduce până la ușă și tot de la ușă vine apoi să-i ia, imediat după ce și-au îndeplinit datoria civică, în calitatea lor de ocupanți ai banchetei din spate.”

Voturile în alb

„s-au aflat în buzunarele a optzeci și trei din fiecare sută de alegători din acest oraș care, cu propria, dar nu patriotica lor mână, le-au depus în urnă.”

„Alb”, un cuvânt care după ”nefericitul” eveniment al voturilor irosite, trebuie înlocuit cu expresii adaptate la ridicola situație.

„...cuvântul „alb”, ca unul care ar fi devenit obscen sau suna prost, încetă să mai fie folosit. Despre o foaie de hârtie albă, de exemplu, se spunea că era lipsită de culoare, un prosop care toată viața fusese alb deveni de culoarea laptelui.”

Saramago surprinde și în acest roman prin idei, expresii, subtilități de limbaj. Autoritățile capitalei încep să-și piardă din luciditate și vin cu primele propuneri:

„Cred că n-ar fi o idee proastă să telefonăm la minister ca să cerem informații despre cum decurge actul electoral aici și în restul țării, am afla dacă această întrerupere de energie civică e generală sau dacă suntem singurii pe care alegătorii n-au venit să-i lumineze cu voturile lor.”

Ce bine trebuie să fie în provincie...

„Orașele din provincie, unde alegerile decurseseră fără incidente și fără agitație,[...], atâția votanți siguri, atâția absenteiști pietrificați [...].”

„Absenteiști pietrificați”, adică acei oameni care au drept de vot, dar nu și-l folosesc. Poate că dacă ne-ar fi cunoscut mai bine felul de fi, Saramago ar fi pus în cartea lui și noțiunea de „votanți pietrificați”, adică acei oameni care votează ceva pentru că așa li se spune. Altceva nu contează. Disciplină de partid să fie...

În situații complicate, ca după masivul vot în alb, ministrul de interne și prim-ministrul își arată deosebitele lor calități de conducători, calități pe care mi se pare că le-am întâlnit și în realitate pe undeva...

„Tocmai în această situație complicată și-a dovedit ministrul de interne anvergura sa politică și neobișnuita sa flexibilitate tactică, și strategică, cine știe dacă nu prevestitoare a unor destine mai înalte.”

Prim-ministrul face propuneri concrete pentru a scoate țara din neplăcuta situație

„În cuvinte accesibile inteligenței claselor mai puțin instruite, dar nu total neștiutoare în legătură cu gravitatea și diversitatea plăgilor de tot felul care vin să amenințe supraviețuirea și așa precară a genului uman[...].”

Orice acțiune trebuie cumpănită cum trebuie:

„Precauția și supa de găină n-au făcut niciodată rău unui om sănătos.”

Saramago vorbește în roman despre liniștea (cetățenilor), motiv clar de neliniște (pentru autorități).

„Omule, fii liniștit, uită-te la străzile astea, observă ce tihnit, ce liniștit e orașul. [...] . Păi, exact asta mă neliniștește, domnule comisar, un oraș ca acesta fără autorități, fără guvern, fără supraveghere, fără poliție și nimeni nu pare să se sinchisească.”

Oare să mă bucur imaginându-mi cum ar fi la noi o asemenea bizară situație, sau să mă întristez că s-ar putea să existe

„ cazuri în care sentința e scrisă înainte de crimă.” ?

Am pomenit numele autorului de mai multe ori în aceste rânduri. Că tot veni vorba despre José Saramago, nu știți ce l-a apucat c-a părăsit lumea noastră imperfectă în 2010 ?, că multe ar mai fi avut să ne spună...